

znatnu korist od veštačkog razmnožavanja riba grabljivica i uzgoja mladi u prirodnim uslovima. On je bio među prvim ribarskim stručnjacima koji su ispitivali prilagodavanje i uzgoj biljojednih riba u ribnjacima i prirodnim vodenim tokovima. U cilju povećavanja prinosa i ekonomičnijeg iskorišćavanja ribnjaka izradio je kružni ciklus proizvodnje: ribe, lucerke i pirinča.

Szalay Mihály bio je istaknut naučni radnik, direktor i osnivač Naučno-istraživačkog ribarskog instituta u Sarvašu, član Stočarskog odeljenja za reprodukciju, podpredsednik mađarskog Poljoprivrednog ribarskog udruženja, član više naučnih institucija, profesor Veterinarskog i Poljoprivrednog fakulteta, urednik naučno-stručnih časopisa, član Opštine u Sarvašu i predsednik Lovačkog društva »Arborétum«.

Kao profesor univerziteta održavao je predavanja koja su bila visoko naučna i ilustrovana praktičnim dostignućima. Rezultati njegovih radova publikovani su u mađarskim i inostranim naučnim i stručnim časopisima. Sa nekim radovima sudelovao je na simpozijumima u zemlji i inostranstvu. Na prvom Evropskom ihtiološkom kongresu, održanom 1973. godine u Sarajevu, aktivno je učestvovao sa više referata. Za njegov rad i rezultate istraživanja Ribarskog instituta u Sarvašu postojalo je visoko interesovanje u zemlji i inostranstvu, te je usled toga bio uključen u program rada FAO. Njegovo veliko iskustvo i elan prenosio je na mlade saradnike.

Nauka je smrću Szalay Mihály-a izgubila vrednog i predanog radnika na vrhuncu njegove stvaralačke moći.

Mr Jelena Jevtić

Slatkovodno ribarstvo SR Hrvatske

U svom izlaganju želio bih vas ukratko upoznati s nekim problemima danas prisutnim u proizvodnji slatkovodne ribe. Slatkovodno ribnjačarstvo, kao grana poljoprivredne proizvodnje, u SR Hrvatskoj nije do unazad desetak godina zauzimalo značajnije mjesto. Međutim, spoznaja da se na neprikladnim terenima za ratarsku proizvodnju mogu podići objekti za uzgoj slatkovodne ribe i na taj način iskoristiti takve površine za proizvodnju mesa uz vrlo povoljne uvjete, utjecala je na nagli uspon proizvodnje po jedinici površine a također i veliko povećanje površina pod ribnjacima. Tako je Agrokombinat »Jasinje« iz Slavenskog Broda u zadnjih osam godina proširio površine sa 450 ha na 2.100 ha, s proizvodnjom od 2.000 t slatkovodne ribe i brutto produktom od 30 miliona novih dinara, svrstavajući se tako među najveće proizvođače ribe u SR Hrvatskoj.

Paralelno s unapređenjem proizvodnje sazreli su uvjeti za uvođenje novih, kvalitetnijih odnosa na relaciji radnik — Osnovna organizacija, realizirajući se kroz samoupravne odnose i ostvarujući kvalitet u međusobnim odnosima po osnovi rada. Na taj način je od relativno male radne jedinice formirana OOUR-a sa svojim samoupravnim organima i na novim dohodovnim odnosima. Ovako udruženi, radnici su prvi puta stekli mogućnost da samostalno odlučuju o svim pitanjima vezanim za daljnji razvoj i napredak OOUR-a i pojedinca. Time je niz pitanja radnih i životnih uslova radnika, privređivanja, raspodjele dohotka i ličnog dohotka, postao predmet sporazumjevanja unutar OOUR-a, kao i među osnovnim organizacijama udruženog rada udruženim u radnu organizaciju. Ovaj proces

zahtijeva šire angažiranje Sindikata na daljnjem unapređivanju samoupravnih odnosa koji predstavljaju novi kvalitet u rješavanju postojećih problema vezanih za udruženi rad.

Uvjeti privređivanja u ribnjačarstvu su do sada bili relativno povoljni, ali poskupljenje repro materijala bitno će utjecati na buduću proizvodnju. Samo daljnjim povećanjem produktivnosti rada i znatno boljim korištenjem unutarnjih rezervi, moći će se savladati novonastale poteškoće. Ako se uzme u obzir vrlo niska potrošnja, a s druge strane relativno niska proizvodnja cijena po kilogramu u odnosu na ostale vrste mesa, mogu se opravdati ulaganja u daljnji razvitak ribnjačarske proizvodnje. Ovako niska potrošnja ribe po glavi stanovnika i relativno pristupačna cijena u odnosu na potrošača, pruža šanse ovoj grani da smišljenom organizacijom, udruživanjem samoupravnim sporazumjevanjem i zajedničkim istupanjem na tržištu, daleko bolje iskonisti unutrašnje rezerve. U tom cilju na području Slavonije i Baranje, udruživanjem proizvođača ribnjačara i trgovačke mreže, specijalizirane za promet ribom, formirana je Interesna zajednica za slatkovodno ribnjačarstvo Slavonije i Baranje, a u cilju daljnjeg unapređenja proizvodnje i plasmana. Opravdanost udruživanja tek treba da da rezultate, jer je ovo udruživanje novina u našim društvenim kretanjima i samo na ovakav način radni ljudi u udruženom radu vide bolju budućnost i stvaranje boljih životnih i radnih uvjeta.

Ilustracije radi spominjem da ova Interesna zajednica danas raspolaže sa cca 6.000 ha ribnjačarskih površina, s proizvodnjom od 7.000 t ribe i prodajnim kapacitetima za 4.000 t.

Drugarice i drugovi, u svom izlaganju moram se sa par riječi osvrnuti na uvjete na radu i uslove pod kojim rade i žive radnici u ovoj grani proizvodnje. Pola-

* Referat održan na IV. Kongresu Saveza sindikata Hrvatske dne 3. 12. 1974. u III. komisiji — životni i radni uvjeti radnika

zeći od činjenica da se nedovoljna zaštita na radu reflektira ne samo u vidu narušavanja zdravlja ljudi, već da uzrokuje i materijalne gubitke za radnu organizaciju, potrebno je da Sindikat ovom problemu posveti znatno veću pažnju.

Činjenica je, da su uvjeti rada u ribnjačarstvu, radi nemogućnosti uvođenja suvremene mehanizacije, izuzetno teški, jer se obavljaju ručno po svakom vremenu, tokom cijele godine u vodi. I pored primjene postojeće HTZ opreme broj bolovanja je veoma velik i kreće se 6% od ukupnog broja zaposlenih, a prosječan radni vijek iznosi 24 godine. Pored bolovanja tokom godine veliki broj radnika oboljeva od profesionalnih oboljenja, kao što su bolesti respiratornih organa, reumatična oboljenja i druga, te najčešće u mirovinu odlaze kao invalidi rada. Ilustracije radi navodim podatak sa ribnjačarstva Našice kao najstarije ribnjačarske organizacije u SR Hrvatskoj, gdje je u zadnjih deset godina otišlo u mirovinu 56 radnika, od toga 48 kao invalidi rada. Pored toga na ribnjacima u okviru Interesne zajednice za Slavoniju i Baranju radi znatan broj radnika kao invalidi III kategorije, što znatno utiče na produktivnost ovih radnih organizacija. Zato radni ljudi u slatkovodnom ribarstvu s pravom očekuju da će se Sindikat daleko više angažirati oko ishoda beneficiranog radnog staža za pojedina radna mjesta u ovoj grani. Obzirom da su radnici u ovoj grani životno zainteresirani za daljnje poboljšanje životnih i radnih uvjeta, potrebno je više angažiranosti oko rješavanja problema društvenog i ličnog standarda, a posebno u rješavanju stambene politike, rekreacije i odmora. Re-

lativno mali broj ribnjačarskih organizacija je u stanju da osigura potreban broj stanova, te stambene probleme rješava uglavnom davanjem kredita za individualnu izgradnju, čime se samo djelomično rješavaju postojeći problemi. To je jedan od razloga što je fluktuacija radne snage velika.

Rekreacija i odmor u ovoj grani, s obzirom na teške uvjete rada moraju biti tretirani u drugačijem svjetlu, jer veliki broj radnika nije u mogućnosti da odvoja relativno velika sredstva iz vlastitog džepa u navedene svrhe. Zato Sindikat mora učiniti znatno više na iznalaženju rješenja za što povoljnije uvjete odmora i rekreiranja radnika.

I na kraju, drugarice i drugovi, želio bih istaći da rad sindikata u okviru OOUR-a i radne organizacije mora biti konkretniji i razumljiviji za radnike, nego što je bio do sada. S druge strane, nužno je na tom nivou osloboditi sredstva Sindikata od administrativnog načina raspodjele i omogućiti da radnici putem dogovaranja i formiranja interesnih zajednica, kako u okvirima OOUR-a, tako i grana djelatnosti, samostalno odlučuju i usmjeravaju ta sredstva na rješavanje zajedničkih problema. Na taj način bi se izbjeglo nagomilavanje problema, a, kao posljedica toga, njihovo parcijalno rješavanje, koje često puta nije adekvatno. Radnici u ovoj grani se nadaju da će u budućem radu Sindikata biti znatno više efikasnosti, što će se povoljno odraziti na daljnji tok razvoja samoupravnih odnosa u udruženom radu.

Šimunić Ivica, Sl. Brod

Sastanak stručne sekcije za pastrmsko ribnjačarstvo Jugoslavije

U organizaciji Poslovnog udruženja privrednih organizacija slatkovodnog ribarstva Jugoslavije i domaćina sastanka Ribarskog gazdinstva iz Prištine, održan je redovni godišnji sastanak Stručne sekcije za pastrmsko ribnjačarstvo Jugoslavije. Sastanak je održan u Istoku, pod predsjedništvom Vuletić Ing. Stevana, dana 1. 11. 1974. godine.

Pored ribarskih stručnjaka iz svih republika širom Jugoslavije, sastanku su prisustvovali i predstavnici organa vlasti i privredni rukovodioci iz opštine i SAP Kosova.

Sastanak je otvorio i pozdravio prisutne predstavnici domaćina drug Jeremije Dašić, direktor Ribarskog gazdinstva iz Prištine. Izražavajući zadovoljstvo što može u ime kolektiva i svoje lično ime pozdraviti prisutne na pastrmskom ribnjaku »Pastrmka« u Istoku, drug Jeremije Dašić želi svima prisutnima ugodan boravak u Istoku i plodan rad Sekcije. Zatim je predsjedavajući Ing. Stevan Vuletić u ime Sekcije posebno pozdravio prisutne goste iz društveno-političkih organizacija SAP Kosova i Skupštine opštine Istok.

Na predlog predsjedavajućeg utvrđen je sledeći dnevni red:

- 1.— Pastrmski ribnjak »Pastrmka«, Istok — rad i proizvodnja. Referent: Danilo Tanasković, upravnik ribnjaka.
- 2.— Proizvodni rezultati na pastrmskom ribnjaku »Morača«, Titograd. Referent: Dr Ing Đorđe Drečun.
- 3.— Utisci o salmonikulturi u SSSR-u. Referent: Siniša Mičić.
- 4.— Informacija o mogućnosti produkcije obojenog mesa u umjetnom uzgoju pastrve. Referent: Jakopović Lovorka dip. vet.
- 5.— Stanje na salmonidnim vodama SAP Kosova i potreba njihove repopulacije. Referent: Vladimir Naumov.
- 6.— Neka organizaciona pitanja Poslovnog udruženja, i
- 7.— R a z n o.